י: בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

בתולה אלמנה גרושה וחלוצה. נראה לפרש דלרבותא נקט חלוצה דסלקא דעתך אמינא כיון דשומרת יבם לא מיתסרא כניסה לתופה שהרי יבמה יבא עליה בעל כרחה וה"א דכנשואה דמיא קמ"ל: **אלמנה** דכתיבא באורייתא מאי איכא למימר. והא ליכא למימר דתפשוט מהכא דכתובת אלמנה מנה מדאורייתא דהא מנה לא היה בימי משה דלא הזכירה תורה אלא ככר והא דאמרינן בכתובות (דף ה. ופס) משה רבינו נאמן היה ונקי מחשבונות אלא שמנה של קודש כפול היה לא שהיה מנה בימי משה אלא כלומר כמו שמנה של קודש בימי יחזקאל כפול היה כן היה ככר של קודש כפול בימי משה: **ותנא** רב יוסף אשור זו סליקא ומי הואי. פי' נקונטרס ומי הואי בגרירת עולם ובלא רב יוסף מתשוב וכן מכוס לא מצי למיפרך דמצינו למימר דתשוב וכוס שם המחוז ולא שם העיר ומימות עולם היה שמם כך אבל קשה דמאי מייתי מתשוב דתשוב אע"ג דלא הוה בגרירת עולם כיון דהוה בימי משה שפיר הוה ליה למכתב אבל מנה לא היה לו לכתוב כיון שעדיין לא היה בדורו ונראה לר"י לפרש דסליקא בימי משה מי הואי דקים ליה דסליקא לא היה בימי משה וסביר סליקא הולך מדקל ולא אבל תשוב שהיה בימי משה:

אמר רב אכל תמרים אל יורה. ותם תמר דבס"ג דכריתות (דף יג: ופס) (אמר רב הונא) אמר רב הלכה כר' אלעזר דאינו ממייב על שאר מסכרין אלא על היין בלבד וי"ל אע"ג דלא ממייב על ביאת מקדש אסור להורות[1] וה"ג משמע בס"פ אלו מומין (בכורות מה:) דפסול לעבודה לאמאן דלא ממייב אשאר מסכרין אף על גב דעבודה לא אחיל הוא הדין נמי דאל יורה:

מטיילין

גיהוץ שלנו בכיבום שלהם ואי אמרת ניעבד גיהוץ מעברא ליה חומרתא ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל ב"ר אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה ליה רבי עדיין בתולה אני [a]אמר להן הביאו לי שתי שפחות אחת בתולה ואחת בעולה הביאו לו והושיבן [b]על פי חבית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף אף זו הושיבה ולא היה ריחה נודף אמר לו לך זכה במקחך ונבדוק מעיקרא בגווה גמרא הוה שמיע ליה מעשה לא הוה חזי וסבר דלמא לא קים ליה בגווה דמלתא שפיר ולאו אורח ארעא לזלזולי בבנות ישראל ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל הזקן אמר לו רבי בעלתי ולא מצאתי דם [c]אמרה לו רבי ממשפחת דורקטי אני שאין להן לא דם נדה ולא דם בתולים בדק רבן גמליאל בקרובותיה ומצא כדבריה אמר לו לך זכה במקחך אשריך שזכית למשפחת דורקטי [d]מאי דורקטי דור קטוע[e] אמר רבי חנינא תנחומים של הבל ניחמו רבן גמליאל לאותו האיש דתני רבי חייא בשם [f]שהשאור יפה לעיסה כך דמים יפים לאשה ותנא משום רבי מאיר כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובים אתמר רבי ירמיה בר אבא אמר זכה במקחך אמר ליה ורבי יוסי בר אבין אמר נתחייב במקחך אמר ליה בשלמא למאן דאמר נתחייב היינו דרבי חנינא אלא למאן דאמר זכה מאי זכותא דלא אתי לידי ספק נדה ההוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם [g]אמרה לו רבי עדיין בתולה הייתי ושני בצורת הוה ראה רבי שפניהם שחורים צוה עליהן והכניסום למרחץ והאכילום והשקום והכניסום לחדר בעל ומצא דם אמר לו לך זכה במקחך קרי רבי עליהם [i]צפד עורם על עצמם יבש היה כעץ: **מתני'** [j]בתולה כתובתה מאתים ואלמנה מנה [k]בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים: **גמ'** מאי אלמנה אמר רב חנא בגדתאה אלמנה על שם מנה אלמנה מן האירוסין מאי איכא למימר איידי דהא קרי לה אלמנה הא נמי קרי לה אלמנה אלמנה דכתיבא באורייתא מאי איכא למימר דעתידין רבנן דמתקני לה מנה ומי כתב קרא לעתיד אין דכתיב [l]ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור ותנא רב יוסף [m]אשור זו סליקא ומי הואי אלא דעתידה הכא נמי דעתידה ואמר רב חנא בגדתאה מטר משקה מרוה ומזבל ומעדן וממשיך אמר רבא בר רבי ישמעאל ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא [n]תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך אמר רבי אלעזר מזבח מזיח ומזין מחבב מכפר מכפר היינו מזיח מזיח גזירות ומכפר עונות ואמר רב חנא בגדתאה [o]תמרי משחנן משבען משלשלן מאשרן ולא מפנקן אמר רב אכל תמרים [p]אל יורה מיתיבי תמרים שחרית וערבית יפות במנחה רעות בצהרים אין כמותן ומבטלות שלשה דברים מחשבה רעה וחולי מעים ותחתוניות מי אמרינן דלא מעלו עלויי מעלו ולפי שעתא טרדא מידי דהוה אחמרא [q]דאמר מר [r]השותה רביעית יין אל יורה ואיבעית אימא לא קשיא הא מקמי נהמא הא לבתר נהמא דאמר אביי [s]אמרה לי אם תמרי מקמי נהמא כי נרגא לדיקולא בתר נהמא כי עברא לדשא [t]דשא אמר רבא דרך שם דרגא אמר רבא דרך גג פוריא א"ר פפא שפרין ורבין עליה אמר רב נחמן בר יצחק אף

מתשבה רעה. דלגה. לפי שמשמחות את הלב ולהריס שעת אוכל ולהלה היא: **כי עבדא לדשא.** מחזיקות את הגוף כגריס את הדלת: אף

ניסון. לשיקו"ר בתכן הזכוכית: **כביכוס שלהן.** שהיו מימיהם יפים לכבס או סמנין יפים היו להן לכבס וכביכוס שלנו אין הבגד מלונן עד שיהיה מגוהץ: **מעבדא ליה חומרתא.** שפשוף הבגד מעביר את הדס: **חומרתא.** תכן. כדאמרינן בגיטין (דף סט:) ומזהיר בחומרתא דנפק מיניה תכן הנמצאת בתמה מחמת חולי: **ריחא נודף.** מפיה מריחין ריח היין שבכנס לה דרך פתח הפתוח: **גמרא הוה שמיע ליה.** שעשו כן לבנות יבם בגלעד במסכת יבמות (דף פ:): **דור קטוע.** שאין להם לא דם נדה ולא דם בתולים: **יפין לאשה.** למהר לה הריון: **נפחייב במקחך.** על כרחך תקבל חובה הבאה לך במקחך. לשון אין מבין לאדם (לקמן דף יח.). דבר שהוא לרעתו קרוי חובה: **שפניהם שחורים.** מחמת רעבון: **לפד עורם.** דומה פירש כמו דבק עורם על עצמם. ומנחם פירש שחר עורם: **מתני' בתולה אלמנה וגרושה.** בין בתולה שהיא אלמנה או גרושה או חלוצה מן האירוסין ומזרע ונשאת: **כתובתה.** מן הסני: **מאתים.** שהרי בחזקת בתולה היא נשאת לו: **ויש להם טענת בתולים.** אם לא מצאה הכ' בתולה אבדה כל כתובתה דמקח טעות היא לו: **גמ' בגדתאה.** דמן בגדת: **על שם מנה.** שאם נשאת משנתאלמנה אין לה כתובה אלא מנה: **דכתיבא באורייתא.** ועדיין לא נתקנו כתובות: **ומי כתיב קרא.** לקרות על שם דבר העתיד: **זו סליקא.** שם עיר: **ומי הואי.** העיר בנויה בגרירת עולם דכתיב ההולך קדמת אשור: **מ"מעבר.** ולא מאותיות דרש הכי אלא לפוס סבראל: **מוכל.** את האדר: **מעדן.** נותן עדנה וחיו בפירות: **פלמיה.** של א"י: **רוה נחת גדודיה לאשר ברביבים תמוגגנה.** רוה הרי משקה ומרוה. תמוגגנה הרי מזבל. מעדן וממשיך את הפירות נפקא מצמחה תבכן. תמוגגנה דישנעפי"ר: **מזיח.** קס"ד מזיח עונות: **מזין.** מזכות הקרבנות העולם מזון שהקרבנו' באין מן המזון וגורמין לו ברכה: **מחבב.** את ישראל אל אביהם: **היינו מזיח היינו מכפר.** הי ניהו מזיח הי ניהו מכפר: **מזיח גזירות.** רעות מעל ישראל: **משחנן.** מחממות: **משבען.** שלשול: **מאשרן.** מחזיקות כח כמו אשרו תמוך (ישעיה מ): **ולא מפנקן.** אינן מרבות אסטניסא על הלב. וכולן לשנה: **אל יורה.** שום הולאה לפי שטורדות דעתו כשיכור: **שחרית וערבית יפות.** כללא דמילתא לאחר אכילה יפות. שחרית דרכן של בני אדם בפת שחרית כדאמר בהמקבל (כ"מ קז:) ערבית לאחר אכילה: **במנחה רעות.** שהן קודם אכילה לאחר שינת הצהריים: **בצהריים.** לאחר הסעודה שאכל ושבע: **אין כמותם.** וטובות יותר מערבית לפי שאינו מעוכב כיום מלילך לשדות לבית הכסא בכל עת שירצה אבל בלילה טורח הוא לו: **מבטלות** אף

עין משפט נר מצוה

נו א מי' פי"ח מהל' אישות הל' יב טוש"ע אה"ע סי' מח סעי' ד [פי' מ"מ]:
נח ב ג מי' סס טור שו"ע סס סעיף ה:
נט ד מי' פ"י סס הל' ט סמג עשין מח עוש"ע סס סי' כו סעי' ו:
ס ה מי' פי"ח סס הל' ח והלכה ח סמג סס טוש"ע סס סימן מז סעיף ח:
סא ו מי' פ"ח מהל' גירושין מקדש הל"ג (סמג לאוין ס) פרע"ש יו"ד סימן רמב סעיף יג בהגהה:

תוספות רי"ד

ההוא דאתא לקמיה דר"ג. א"ל בעלתי ולא מצאתי דם. אמרה לו רבי עדיין בתולה אני. אמר להן הביאו לי שתי שפחות א' בעולה וא' בתולה הביאו לו הושיבם על פי חבית של יין. בתולה אין ריחה נודף. בעולה ריחה נודף מפיה (כריפון) [כריח] בית היין. שנכנס לה דרך (הפנס הפנים) [פתח הפתוח] הושיבה ולא היה ריחה נודף. אמר ליה לך כי במקחך. ההוא דאתא לקמיה דר"ג הזקן א"ל רבי בעלתי ולא מצאתי דם. אמרה לו רבי בתולה שלימה נבעלתי אלא ממשפחת דורקטי אני שאין להם לא דם בתולות ולא דם נדה בדק ר"ג בקרובותי' ומצא כדבריה א"ל לך זכי במקחך: **ההוא** דאתא לקמיה דרבי. א"ל רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו בתולה שלימה אני. אלא שני בצורת הם. ראה פניה מוריקות. פי' מושחרים מחמת רעבון. צוה עליהם והכניסם למרחץ והאכילם והשקם והכניסם לחופה ובעל ומצא דם. א"ל לך זכי במקחך. קרא עליהם צפד עורם על עצמם יבש היה כעץ. צפד פי' לשון דבק: **מתני'** בתולה כתובתה מאתים. ואלמנה מנה. בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים מן הנשואין כתובתן מנה. פי' בתולה שהיא אלמנה או גרושה וחלוצה מן האירוסין ונשאת. כתובתה מן השני מאתים שהרי בחזקת בתולה נשאת לו ויש לה טענת בתולים:

מסורת הש"ס

א) [תענית כט:]. ב) [יבמות ס:]. ג) [בעניין אישה] מאי דורקטי תנא דור קטוע]. ד) מנס. נר"ש"ל. ה) נדה ח: פד:. ו) יומא י. ז) ניטין ע. ח) [וע' תוס' סנהדרין מב. ד"ה הנוסקים]. ט) עירובין סד. [מיר לח.]. י) [קדושין לא: וש"ע]. כ) [שבת פז:]. ל) בס"א ליתא כל. מ) כ"י כ"י. נ) [בכריתות תירלו דהתם מדאורייתא והכא מדרבנן הוא לחמרן].

תורה אור השלם

1. חֶשֶׁךְ מִשַּׁחַר תְּאָרֵם לֹא נִבְרוּ בְּחַרְצֹת צָפֶד עוֹרָם עַל עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה כָעֵץ: איכה ד ח
2. וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְרָת:
בראשית ב יד
3. תַּלְמִיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בְּרְבִיבִים תְּמוֹגְגֵנָה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ: תהלים סה יא

לעזי רש"י

לשיקו"ר [לישקו"ר]. לגהץ.
דישטנפי"ר [דישטיגפרי"ר]. להשרות.

מוסף רש"י

גיהוץ שלנו בכיבוס שלהם. גיהוץ שלנו אינו יפה אלא בכיבוס שלהן [חמוניות כט:]. משלשלן. משלשלות [גיטין ע:]. מאשרן. נותנות כח [שם]. ולא מפנקן. אינן מתענגות על הלב לגיות [אינם מתקנות [שם]. השותה רביעית יין אל יורה. כדכתיב יין ושכר אל תשת, ומתיר ליה ולהכדיל ולהכורות, דמשמע דלענין הולאה נמי לא יפה [נדר לח:].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com